

Số: 057/THYKHT

Phan Thanh, ngày 19 tháng 11 năm 2020

V/v Tổng hợp các ý kiến hội thảo về
việc tên gọi Hội giáo Bani

Ý KIẾN THẢO LUẬN

(Về nguồn gốc tên gọi Hội giáo Bani hay Bani)

Hội đồng Sư cả Hội giáo Bani tỉnh Bình Thuận

Kính gửi: - Ban Tôn giáo Chính phủ
- Ban Tôn giáo (Sở Nội vụ) tỉnh Bình Thuận

Theo công văn của Ban Tôn giáo Chính phủ số: 981/TGCP-TNTGK, Hà Nội ngày 05/11/2020 về việc tổ chức hội thảo với một số nội dung liên quan đến Hội giáo Bani. Để thống nhất hoạt động tôn giáo và công tác quản lý nhà nước đối với Hội giáo Bani, Ban Tôn giáo Chính phủ tổ chức hội thảo trao đổi, lấy ý kiến của chức sắc, chức việc Hội giáo Bani hai tỉnh: Bình Thuận, Ninh Thuận và một số cơ quan liên quan. Hội thảo được tổ chức tại Phan Thiết-Bình Thuận vào ngày 13/11/2020.

Hội thảo được tổ chức một cách trang trọng, nghiêm túc, và khẩn trương. Sau khi Ban Tôn giáo Chính phủ phát biểu, đại diện của hai tỉnh Bình Thuận và Ninh Thuận báo cáo tham luận xong, thì ý kiến của chủ trì hội thảo, Ban Tôn giáo chính phủ và một số cơ quan, các chức sắc (Acar) cả hai tỉnh trao đổi ý kiến thảo luận và dân chủ.

Kết quả ý kiến chung của Hội đồng và chức sắc tỉnh Bình Thuận được tổng kết với những ý chính như sau:

- 1). Hội giáo (tiếng Chăm: Asulam; Quốc tế: Islam) là tôn giáo có nguồn gốc từ Ả Rập (Saudi Arabia) hay Mã Lai (Malaysia) truyền sang Champa từ thế kỷ 9 và phát triển vào thế kỷ 16, được người Chăm tiếp nhận cho đến ngày nay.
- 2). Thống nhất từ “Bani” là tên tín đồ của người Chăm thờ phượng thượng đế Allah (Awluah), chứ Bani không phải là tên tôn giáo.
- 3). Thống nhất 100% giữ nguyên tên gọi tôn giáo “Hội giáo Bani” là Hội giáo thuộc hệ phái của Champa xưa và được cộng đồng người Chăm Bani đón nhận cho đến ngày nay.

4). Thống nhất và giữ nguyên tên tổ chức “Hội đồng Sư cả Hồi giáo Bani”.

Trên đây là bốn ý chính được ghi nhận và thống nhất tại Hội thảo. Những ý kiến cá nhân đại diện cho từng thánh đường được các Acar (Sư cả và Imam 40) tham gia phát biểu được ghi lại lần lượt dưới đây:

Ý kiến 1: Sư cả Thông Trận, thuộc thánh đường Lâm Giang, xã Hàm Trí, huyện Hàm Thuận Bắc, có ý kiến và trao đổi: “Tôi có ý kiến ngắn gọn, người Chăm theo tôn giáo Hồi giáo Bani, thờ Allah (tiếng Chăm: Po Awluah) từ xưa đến bây giờ, tại sao mình lại bỏ Po Allah, bỏ Hồi giáo Bani? tôi thống nhất giữ nguyên tên gọi tôn giáo: Hồi giáo Bani”.

Ý kiến 2: Sư cả Khê Khôi, thuộc thánh đường Cảnh Diển, xã Phan Thanh, huyện Bắc Bình. Ý kiến “Tôi ý kiến thống nhất và giữ nguyên tên gọi Hồi giáo Bani. Từ bao đời nay mình thờ Allah (tiếng Chăm: Po Awluah), nên hằng năm mỗi khi tháng lễ Ramadan (tiếng Chăm: Ramawan), lễ Waha, lễ hội Suk Yeng vào ngày thứ sáu (Harei Suk) thì tất cả các chức sắc vào thánh đường hành lễ, khi đó phải đọc thiên kinh Koran (Qur’an), cũng như người theo đạo Hồi giáo (Islam) dâng lễ cho thượng đế Allah (Awluah) để cầu nguyện cho chúng sinh được bình an và hạnh phúc. Tóm lại, tôi thống nhất tên gọi Hồi giáo Bani”.

Ý kiến 3: Tổng Sư cả Lu Thanh, thuộc thánh đường Bình Minh, xã Phan Hòa, huyện Bắc Bình. Ý kiến “Theo tôi Allah (Awluah) là Đấng Tối cao tạo ra mọi vạn vật và vũ trụ, và Muhammad (Mu ham mat) là thiên sứ (Nabi). Đạo Hồi giáo Bani (tiếng Chăm: Awal Bani hay Asulam Bani) của người Chăm có truyền thống từ lâu đời. Thực hiện mọi nghi lễ, nghi thức đều dựa trên thiên kinh Koran. Và Bani hay người Chăm Bani là danh từ để chỉ tín đồ của Hồi giáo Bani đang tôn thờ Allah. Tôi thống nhất giữ nguyên Hồi giáo Bani”.

Ý kiến 4: Sư cả Bá Xanh, thuộc thánh đường Bình Hòa, xã Phan Hòa, huyện Bắc Bình. “Tôi có ý kiến ngắn gọn thôi, từ cha sinh mẹ đẻ, tôi lớn lên tôi thờ Po Allah cho đến khi tôi làm Acar. Cứ hằng năm vào cuối tháng 8 Hồi lịch, tôi, gia đình và dòng họ phải đi tảo mộ, cúng gia tiên, ...đọc thiên kinh Koran, để chuẩn bị tháng Ramadan (Ramawan) tháng 9 Hồi lịch tức tháng nhịn chay trong thánh đường. Tôi thống nhất tên gọi tôn giáo: Hồi giáo Bani, không thay đổi tên gọi này”.

Ý kiến 5: Ông Thông Tạo (Imam 40), thuộc thánh đường Lâm Thành, xã Hàm Trí, huyện Hàm Thuận Bắc. “Tôi xin phát biểu ý kiến tên gọi nguồn gốc Hồi giáo Bani, tôi thấy Hội đồng Sư cả Ninh Thuận đồng ý 100%, riêng Ban đại diện chỉ có vài ba người phát biểu ý kiến cho rằng nên bỏ từ Hồi giáo, lấy từ Bani. Tôi thắc mắc, tại sao một số ý kiến này gọi từ Bani là tôn giáo, đây là ý kiến sai lầm. Từ “Bani” là tên gọi của tín đồ, nên tín đồ Bani nghĩa là những con người đang thờ Allah, chứ Bani không phải tên tôn giáo Bani, vì trên

thế giới này không có tôn giáo nào tên Bani. Thế kỷ thứ 9 đã có Hồi giáo thế giới truyền giáo sang Champa. Hồi giáo Champa bây giờ được gọi Hồi giáo dòng Bani (hay Hồi giáo Bani), cũng như trên thế giới có Hồi giáo dòng Sunni (hay Hồi giáo Sunni), Hồi giáo dòng Shia (hay Hồi giáo Shia), và trên thế giới hiện nay tồn tại hàng trăm hệ phái Hồi giáo thuộc nhiều dòng khác nhau. Nhưng tất cả các dòng phái đều bám vào thiên kinh Koran và Hadith (những lời dạy của Nabi Mahammad) để hoàn thiện dần, nhưng nhanh hay chậm còn phụ thuộc nhiều vào nhiều yếu tố như văn hóa địa phương, văn hóa bản địa ở mỗi dân tộc hay mỗi quốc gia. Tóm lại, Bani là tên tín đồ chứ không phải tên tôn giáo. Sai lầm một số tín đồ của người Chăm do chưa hiểu nhiều về lịch sử tôn giáo của người Chăm, hiểu sai, hiểu không đúng, nên Hội đồng chức sắc có trách nhiệm cần phải thống nhất tên gọi để tín đồ của mình biết và hiểu theo đúng nghĩa của nó”.

Ý kiến 6: Ông Nguyễn Văn Trung (Imam 40), thuộc thánh đường Thanh Kiệt, xã Phan Thanh, huyện Bắc Bình có ý kiến tham gia về tên gọi nguồn gốc Hồi giáo Bani. “Tôi xin ý kiến bổ sung thôi. Trong Hội thảo hôm nay các Sư cả và Imam 40, các thành viên Hội đồng Sư cả có ý kiến đồng tình và quan điểm chung về lịch sử nguồn gốc Hồi giáo Bani. Từ xưa tới nay, ông bà xưa thường nói mình thờ Po Allah và phụng sự thiên sứ Muhammad (Nabi Muhammad), mình là người Bani hay tín đồ Bani với tôn giáo là Hồi giáo Bani. Tôi thống nhất ý kiến giữ nguyên tôn giáo: Hồi giáo Bani, và tên tổ chức “Hội đồng Sư cả Hồi giáo Bani” tỉnh Bình Thuận.

Ý kiến 7: Ông Đặng Nhưồng (Imam 40), thuộc thánh đường Châu Hanh, xã Phan Thanh, huyện Bắc Bình có ý kiến như sau: “Các ông Sư cả cũng có ý kiến nhiều rồi, tôi muốn bổ sung thêm, tôi lớn lên trước năm 1975, ông bà Chăm xưa thường nói, thánh đường Chăm ở Ninh Thuận và Bình Thuận thường xây hướng Tây-Đông (Lẽ hướng Tây là hướng Kiblat hay hướng Makkah), và ông bà cũng thường nói đạo mình được truyền từ Ả Rập hay từ Mã Lai (Malaysia), mình thờ Po Allah, mình đạo Hồi giáo Bani và Nhà nước công nhận thành lập Ban Đại diện lâm thời cộng đồng Hồi giáo Bani tỉnh Bình Thuận năm 2009. Bản quyết định thành lập đại hội đại biểu Hội đồng Sư cả Hồi giáo Bani tỉnh Bình Thuận ngày 8/9 nhiệm kỳ 2012-2016. Tôi thống nhất tên gọi Hồi giáo Bani”.

Ý kiến 8: Ông Đặng Anh Gỏi (Imam 40), thuộc thánh đường Bình Thắng, xã Phan Hòa, huyện Bắc Bình, Bình Thuận. “Theo tôi, Hồi giáo có nguồn gốc từ Ả Rập được truyền sang Champa từ thời xưa và tồn tại đến ngày nay. Hồi giáo Bani ở Bình Thuận được ảnh hưởng nhiều từ Mã Lai và thế giới Melayu, nên rất gần gũi với Mã Lai về mặt văn hóa, tôn giáo, ngôn ngữ, ẩm thực,...tôi rất tự hào vì người Chăm có ảnh hưởng nhiều văn hóa lớn trên thế giới. Chúng ta có trách nhiệm duy trì và dạy cho con cháu, tôi thống nhất tên gọi Hồi giáo Bani và tên tổ chức Hội đồng Sư cả Hồi giáo Bani”.

Ý kiến 9: Ông Khê Châu Xê (Imam 40), thuộc thánh đường Lâm Thành, xã Hàm Trí, huyện Hàm Thuận Bắc, tôi xin ý kiến đóng góp cho Hội thảo về nguồn gốc tên gọi Hồi giáo Bani hay Bani. “Qua một số ý kiến mà tôi đã nghe từ Ninh Thuận và ý kiến trình bày trong Hội thảo, tôi được biết có một nhóm vài người Chăm ở Ninh Thuận mang danh tiến sĩ mà lại đi bán rẻ lương tâm từ bỏ tôn giáo Hồi giáo Champa vì lợi ích cá nhân hoặc lợi ích nhóm, vì dự án nước ngoài, vì đồng tiền mà đi khắp nơi vận động tuyên truyền từ bỏ Hồi giáo một tôn giáo của cha ông để lại, làm xáo trộn và chia rẽ trong cộng đồng Chăm. Tại sao mà vô tâm, vô cảm như vậy, tín đồ Bani của Chăm mình là thờ phượng thượng đế Allah (Awluah), tôn kính đức giáo chủ Muhammad, bám vào thiên kinh Koran và Hadith (lời dạy của Nabi hay Rasul Muhammad), điều hành các hoạt động tôn giáo trong các thánh đường Hồi giáo và thực hiện nghi thức, nghi lễ của Hồi giáo nói chung và Hồi giáo Bani nói riêng. Tôi thống nhất tên gọi Hồi giáo Bani”.

Ý kiến 10: Ông Xích Mảo (Imam 40), thuộc thánh đường Châu Hanh, xã Phan Thanh, huyện Bắc Bình. Có ý kiến “Tôi cũng đồng tình quan điểm chung về tên gọi Hồi giáo Bani vì tôn giáo này tồn tại từ bao đời. Hồi giáo Bani trong sâu thẳm con người, trong tiềm thức của người Chăm theo đạo Hồi giáo Bani, mình thờ Po Allah, mình cầu nguyện mọi điều tốt lành được sự bình an đem lại hạnh phúc cho nhân loại. Tôi không có ý kiến nào khác, tôi luôn luôn tôn thờ Allah và thánh đường của người Chăm luôn luôn ghi Allah và Muhammad. Trước khi dứt lời, tôi chúc Ban Tôn giáo Chính phủ, Ban Tôn giáo (Sở Nội vụ) hai tỉnh Bình Thuận, Ninh Thuận luôn dồi dào sức khỏe, chúc Hội thảo hôm nay thành công tốt đẹp”.

Ý kiến 11: Ông Sư cả Xích Dự, phát biểu “ Tôi xin phát biểu ý kiến bổ sung ngắn gọn, tôi thấy ý kiến của các đại biểu trong hội thảo hôm nay cả Bình Thuận và Ninh Thuận rất đồng tình và thống nhất quan điểm chung là giữ nguyên tên gọi Hồi giáo Bani, tôi có thêm ý kiến thế này, thánh đường (tiếng Chăm: Magik hay Quốc tế: Masjid) đặc biệt được xây theo hướng thánh địa Mec Ca (Makkah) trùng với hướng Tây, tùy theo quốc gia mà hướng lệch khác nhau, nhưng chung quy lại hướng hành lễ phải quay đầu về hướng Makkah. Biểu tượng trên thánh đường Hồi giáo Bani phải là hình ngôi sao và trăng lưỡi liềm. Nói thêm, tôi lớn lên từng chứng kiến và tham gia ba cuộc kháng chiến như chống Nhật, chống Tây, chống Mỹ, dù thời cuộc khó khăn nhưng ông bà ta không từ bỏ Hồi giáo Bani để theo tôn giáo khác. Nguồn gốc lịch sử của Hồi giáo Bani là tôn thờ thượng đế Po Allah, là một tôn giáo được truyền cho Champa từ Ả Rập hoặc từ Mã Lai (Malaysia) từ thế kỷ 15 hay thế kỷ 16 cho đến nay. Do đó, tín đồ Bani chúng ta phải ăn những thực phẩm hợp pháp (Halal) mà không ăn được những thứ không hợp pháp (Haram) như thịt heo,... và kiêng cử nhiều thứ khác,... như tín đồ Muslim của Hồi giáo (Islam) cũng kiêng cử như vậy. Tôi đã phát

biểu hơi dài, cuối cùng, tôi thống nhất tên gọi “Hội giáo Bani” là tôn giáo hệ phái của người Chăm và giữ tên tổ chức “Hội đồng Sư cả Hội giáo Bani”. Xin chúc Ban Tôn giáo Chính phủ và chúc hai tỉnh Bình Thuận, Ninh Thuận dồi dào sức khỏe, mong hai Hội đồng thống nhất tên gọi: Hội đồng Sư cả Hội giáo Bani và chúc Hội thảo hôm nay thành công tốt đẹp”.

Các ý kiến của chức sắc, chức việc, các Sư cả hai tỉnh Bình Thuận, Ninh Thuận đa số tán thành và thống nhất cao đạt khoảng 94%, còn một số chức sắc chưa kịp phát biểu vì thời gian có hạn. Hội đồng Sư cả Hội giáo Bani tỉnh Bình Thuận thống nhất 100%. Hội đồng Sư cả Hội giáo Bani Ninh Thuận thống nhất 100%, riêng Ban chấp hành Hội đồng Sư cả Ninh Thuận không đồng ý là 3 người.

Trên đây là tổng hợp ý kiến đại diện Bình Thuận phát biểu trong Hội thảo.

Hội thảo về nguồn gốc tên gọi tôn giáo của người Chăm rất có ý nghĩa cho cộng đồng Chăm nói chung và người Chăm Bani nói riêng. Đây là sự quan tâm của Đảng và Nhà nước, của Ban Tôn giáo Chính phủ và của các cơ quan liên quan. Thống nhất tên gọi tôn giáo giúp tín đồ khẳng định đúng đắn tên tôn giáo và hoạt động của tôn giáo đồng thời giúp công tác quản lý nhà nước đối với tôn giáo Hội giáo Bani một cách thuận lợi.

Xin trân trọng cảm ơn!

**TM. HỘI ĐỒNG SƯ CẢ HỘI GIÁO BANI
CHỦ TỊCH**

Nơi nhận:

- Như trên;
- Ban Tôn giáo Chính phủ;
- Ban Tôn giáo (Sở Nội vụ) tỉnh Bình Thuận;
- Lưu VP Hội đồng; M.Trung 3 bộ.

Sư cả. XÍCH DỰ